

Ošetřovatelství ve starověkém Římě

Do příchodu řeckých lékařů do Říma ve 2. st. př.n.l. měla péče o choré nevědecký charakter. Římané se věnovali zejména **problémům vojenským, státnickým a stavitelským**. Starosti s nemocnými si nepřipouštěli. Proto péče o nemocné nebyla na takové úrovni, jako v dalších starověkých civilizacích. V Římě působilo mnoho cizích lékařů, nejprve z Řecka, později i z Alexandrie. Někteří z nich byli váleční zajatci. Až v prvním století n. l. se Řím začíná zevrubně věnovat péči o nemocné občany. Do příchodu prvních řeckých lékařů si Římané vysvětlovali příčinu nemocí v **hněvu božím**. Proto také péče o nemocného spočívala v usmiřování bohů náboženskými obřady, oběťmi a modlitbami. Římané zakládali **nemocnice - valetudinaria** (z latinského valetudo = zdraví). Nejprve byly určeny pro otroky, později pro nemocné obyvatele a raněné vojáky.

V Římě, stejně jako v Řecku se ženy uplatňovaly pouze jako porodní báby. **Galénos** dokládá existenci jakési Originey, která dokázala připravovat léky proti kašli a žaludečním potížím. Podle **Sorana**, římského lékaře, měla být porodní bába ženou gramotnou, duchaplnou, pracovitou, počestnou a bez smyslových vad. Měla mít zdravé končetiny, silné tělo a dlouhé štíhlé prsty s krátkými nehty. Povaha porodní báby je klidná, bez předsudků, nemá být chťivá peněz, aby neposkytovala za peníze látky, které vyvolají potrat.

Péče o vojáky

Pro své neustálé vojenské výboje museli Římané (stejně jako ostatní civilizace) vypracovat dokonalou péči o raněné vojáky. Byly zakládány **vojenské lazarety**. Součástí byly i **lázně** s propracovanou kanalizací. V bitvách bylo k dispozici vždy několik lékařů a ranhojičů, aby mohli ihned raněným pomoci.

Hygiena

Komunální hygiena a péče o tělo měly daleko vyšší úroveň než v Řecku. **Vodovod, koupelna a kanalizace** byly téměř v každém domě. **Zákony dvanácti desek** (platné od 5. století př. n. l.) věnovaly pozornost pohřbívání zemřelých těl, zakazovaly pohřbívání uvnitř města, duševně nemocní měli mít svého poručníka, nařizovaly císařský řez u zemřelé rodičky. Na počátku 3. století n. l. jsou zakládány první **lázně**.

Jakési prvopočátky **karantény** je možné datovat do 3. století př. n. l., kdy byli nemocní morem odděleni od zdravých, aby nedošlo k šíření nákazy. V pozdější době byla zakládána **leprosálie** pro nemocné s leprou.

Asklepiades

Prvním opravdu úspěšným lékařem v Římě byl **Asklepiades** (124–56 př.n.l.), (124–40 př.n.l.). Byl to velmi vzdělaný řecký lékař, který studoval v Alexandrii a v Athénách. Do Říma přišel nejpozději r. 91 př. n. l. Jeho lékařské metody byly úspěšné a hlavně příjemné, proto brzy získal věhlas. Odmítal hippokratovskou humorální teorii a byl přívržencem Epikúrovy filosofie a Démokritovy nauky o atomismu. Asklépiadés spojil jejich filosofické názory se svými odbornými znalostmi a tvrdil, že zdraví člověka je podmíněno ustavičným pohybem pevných hmotných částíček atomů, ze kterých je tělo složeno. Ve své péči o nemocného se zaměřuje na **pocení, omývání a koupele**. Byl přívržencem veřejných lázní a tělesných cvičení. Při péči o duševně nemocné odmítal pouštění žilou. Preferoval sprchy, koupání, masáže, cvičení, houpání na visuté posteli, stálé zaměstnávání nemocného, změnu životosprávy, dietu. Jeho lékařská zásada zněla citó, tutó, iucunde – rychle, bezpečně/jistě, příjemně. Asklépiadés také propagoval léčebné účinky vína a kladl důraz na dostatečnou rekonvalescenci. Učil, že dobrý lékař má pro každou nemoc umět pohotově určit dvojí či trojí druh léku. Byl prý i zdatným chirurgem, o čemž svědčí to, že mu jeho následovníky bylo připisováno první provedení tracheotomie (otevření průdušnice prováděné při neprůchodnosti horních cest dýchacích).

Galénos

Galénos (130–200 n.l.) byl lékař pocházející z Řecka. Narodil se v Pergamu (dnes Bergama v Turecku). Působil jako dvorní lékař Marka Aurelia. Byl to **nejslavnější římský lékař**. Traduje se o něm, že byl rozporuplnou osobností – neoblíben u kolegů, domýšlivý na svou slávu a chamtivý. Avšak Galénos byl taktéž velmi prozíravý, chytrý a pracovitý. Napsal 600 traktátů, z nich čerpala středověká medicína. Zastával přírodní terapii, tj. **léčení založené na teorii protikladů** – např. u horečky podávat studené obklady.

Odkazy

Související články

- Dějiny ošetřovatelství
- Dějiny ošetřovatelství/Pravěk
- Dějiny ošetřovatelství/Starověk
  - Ošetřovatelství ve starověkém Egyptě
  - Ošetřovatelství ve starověké Indii
  - Ošetřovatelství ve starověké Číně
  - Ošetřovatelství ve starověkém Řecku

- Dějiny ošetřovatelství/Středověk
- Dějiny ošetřovatelství/Novověk
- Dějiny ošetřovatelství/19. století

Externí odkazy

- Historie ošetřovatelství (<http://mefanet.lfp.cuni.cz/clanky.php?aid=17>)

Použitá literatura

- DUINOVÁ, N a J SUTCLIFFOVÁ. *Historie medicíny od pravěku do roku 2020*. 1. vydání. Praha : Slovart, 1997. ISBN 80-85871-04-1.